

Z NAŠICH REVUÍ.

Vojensko-technické zprávy MNO. č. 5.

Kpt. Zelinka v článku „Stanovení průběhu tlaku plynů v hlavní ručních zbraní“ podává příspěvek k řešení vnitřní balistiky ručních zbraní, která, doposud není důkladně probádána. Článek je doložen četnými diagramy, dosvědčujícími svědomitost autorovu.

Stkpt. Ing. Petržílka rozhovořuje se o normalisaci průmyslu, hlavně válečného. Prozrazuje, že již r. 1922 zaslal MNO návrh na normalisaci. Ze široka rozvádí nutnost normalisování, t. j. zavedení jednotných typů (standardisace), což zajisté netřeba ani mnoho dokazovati. Mluví o druzích normalisace (závodní, národní, mezinárodní), o normalizačních společnostech, z nichž prvá je anglická z r. 1901 a americká z r. 1917, a vysvětluje jména těchto společností ve státech jiných. Československá normalizační společnost (ČSN) založena byla r. 1922. Autor rozšiřuje se o úkolech této společnosti hlavně pokud se válečného průmyslu týče. Zmíná se o jednotnosti vah, měr a názvů, dále mluví o normování jakosti, materiálu a jeho značení, o jednotném tolerančním systému, o normování nástrojů a hlavně strojů. Navrhuje, aby MNO vytvořilo normalizační komisi, která by byla součástí ČSN a to co nejříve. Tuto dobře míněnou snahu autoru dlužno co nejvíce podporovati a je povinností voj. techniků snažiti se,

aby tento podnět — když již od r. 1922 zůstal ležeti ladem, opět nezapadl. Čteme-li články Ing. Stan. Špačka (D. L. č. 40, 41) o tom, co v normalisaci a mobilisaci válečného průmyslu koná velká Amerika, snad zmůžeme se my aspoň na voj. normalizační komisi v rámci ČSN.

Vysokou zdatnost naší stavební služby dokazuje výkaz o postavení budov MNO a je litovati, že hlavní autor projektu prof. ing. arch. Šantrůček aktivní službu opustil. Svůj projekt dokládá vyobrazeními, mluví o počátečních obtížích, o tom, jak místo 25 dřevěných baráků 10×60 m a domu pro předsidium, vyžadujících nákladu 21 mil. Kč, přišlo se na to vybudovati pro MNO provisorně blok činžovních domů. Z jara 1920 započato s projektem 12 činžovních domů a presidiální budovy, v r. 1921 na podzim vypsány v soutěži prvé dva domy a koncem r. 1922 úřadovalo se již ve 4 domech, koncem r. 1923 již v 9 domech; další 3 domy se dostavují a nyní započíná se s budovou presidiální.

Výsledek stavby je neobyčejně příznivý a lze jej klásti za vzor: Náklad, na místo, aby se jako obvykle překročil, se zmenšil. Místo povolených 23 mil. (mimo presidiální budovu) vydáno 15,7 mil. čili uspořeno 7,3 mil. Kč. Při tom, až dovoli poměry stavbu

definitivní, bude lze celý blok odprodati, neboť řešen je tak, aby malou adaptací získalo se 135 bytů dvou- až čtyřpokojových a hlavní budova dá se přeměnit na dům obchodní.

Další článek je kpt. inž. Seiferta, pokračování z jeho knihy o výbušninách, o výrobě nitrocelulosity. Doložen je fotografickými snímky strojů.

Zajímavá je hlídka ženijní, kde mjr. inž. Mika podrobně uvádí vývoj Herbertova vál. mostu a dokládá jej konstruktivními i fotografickými obrázky válečnými z rukopisné studie gen. v. v. Kopetzky. Zmiňuje se zejména o stavbě mostu Herbertova u Vel. Gradisky, kde vydržel silné spodní větry, stavbu u Bělíny (délka mostu 927 m, postavena za 22 h.), u Rusčuku (798 m za 120 h., 300 mužů), u Pinzana přes Tagliamento. Uvádí, že v r. 1916 objednalo Rakousko 53 polí (po 25 m), 6 montážních souprav a 35 lodí 50 t!

Mjr. Roczek recensuje práci o výcviku žen. vojska v pol. armádě (plk. Nawratil Saper i inženýr wojskowy). Plk. Nawratil, který 30 roků sloužil v rak. armádě, doporučuje cvičení prací zapkopnických co v nejmenších družstvech, a nejčastěji užívání ostrého naloživa trhačích a klade váhu na výcvik předáků, t. j. zkušených zá-

kopníků. Chce, aby aspoň 25% vojinů bylo vycvičeno jako předáci, 25% jako pomocníci předáků a zbylých 50% jako pomahači. Jeho názor na výcvik v malých skupinách nelze než dostatečně doporučit. Dále uvádí mjr. Roczek, že plk. Nawratil snaží se upozornit na nebezpečí a na katastrofální následky nedostatečného výcviku ve vrchní službě a žádá, aby aspoň 25% vojinů bylo vycvičeno jako kornidelníci. Ztotožňuje se s názorem plk. Nawratila, že výskolení žen. vojska je nejtěžší prací vojenského povolání. Jsem toho názoru, že při zkracování vojenské činné služby nelze ženijního vojína vycvičit současně na zkoušeného zákopníka a kornidelníka a že by bylo správné výcvik dělit. Mluvílo by pro to i to, že v rak. armádě bylo velmi mnoho pionýrů předkládáno k sapérům, jichž byl vždy nedostatek.

Polohední zprávy MNO přináší článek o posuzování leteckého benzínu (št. ing. Eitel) a normalisace materiálu ke konstrukci letounů (kpt. Rounovský a mjr. ing. Hrbek). Hlavně článek poslední je výsledkem úmorné činnosti normalisační a nutno jej co nejvíce zdůraznit.

Ing. Ha.

Z CIZÍCH REVUI.

a) Revues francouzské.

Revue militaire générale.

Červen 1924.

Cmdt. Biswang: **Les „engins d'accompagnement“ en France et à l'Étranger.** Zbraně doprovodné ve Francii a v cizině. Dnešní doktriny a tendence. Různá řešení projektovaná a ve stadiu zkušebním. Budoucí dělo pěchotní. Definice nástroje doprovodného. Vlastnosti našich dnešních zbraní. Dělo 37 mm vzor 1916, rychlopalné. Moždíř Stokes 81 mm vzor 1918. Dnešní francouzská doktrína taktického použití. (Pokr.)

Cmdt. A. Grasset: **La guerre d'Espagne.** První výprava santanderská. Operace proti Valladolidu. Operace proti Santaféru.

Pierre Bruneau: **Le Charbon, „Puissance“ de paix et de guerre.** Uhlí, síla mírová a válečná. Uhlí před 1914. Válečná síla uhlí za světové války. Nová síla uhlí po válce.

Pierre Bruneau: **Chronique militaire des questions économiques.** Vo-

jenská kronika hospodářských otázek. Všeobecná organizace armády. Oblast mobilisační. Úloha generála Servigny. Diplomatie a hospodářské dílo generála Pelle.

Červenec 1924.

Gén. Boëlle: **Le 4e corps d'armée sur l'Ourcq.** Čtvrtý armádní sbor na Ourqu. Dny 8. a 9. září 1914. Terén a vojsko. (Pokr.)

Cmdt. A. Grasset: **La guerre d'Espagne.** Před Saragossou.

Cmdt. Biswang: **Les „engins d'accompagnement“ en France et à l'Étranger.** Dnešní organizace zbraní doprovodných. Dělostřelecko nejbližšího doprovodu. Zbraně doprovodné v cizině — v Japonsku, v Anglii.

Cpt. René Andriot: **Manceuvres d'automne dans la vallée du Rhône.** Podzimní manévry v údolí Rhony.

Pierre Bruneau: **Chronique militaire des questions économiques.** Vojenská kronika hospodářských otázek. Hospodářský úkol záložních důstojní-

ků. Skupina technických studií pařížských. Budoucí krajské komise.

Srpen 1924.

Gén. Boëlle: **Le 4e corps d'armée sur l'Oureq.** Čtvrtý armádní sbor na Ourequ. Nástup sedmé pěší divise. Výsledek dne 8. září. Závěr.

Cmdt. Biswang: **Les „engins“ d'accompagnement en France et à l'étranger.** Doprovodné zbraně v Rusku, ve Spojených státech, v Itálii, v Německu.

X...: **La 6e D. C. aux grandes manœuvres du Rhône et les chars de combat.** Šestá jezdecká divise za velkých manévru na Rhoně a tanky.

Pierre Bruneau: **Chronique militaire des questions économiques.** Vojská kronika hospodářských otázek. Hospodářské dílo generálů Gourauda a Weyganda v Syrii.

Revue d'Infanterie.

Cervenec 1924.

Lt.-col. Jéze: **Les combats de nuit.** Noční boje. Třetí část. Charakteristické vlastnosti a podmínky výkonu. Povahy nočních bojů. Pravidla provádění. Pravidla pro vykonavatele. Vlastnosti pěchoty. Výzbroj pěchoty. Tvářnost pěchotního boje. Boj ofensivní. Noční boj v defenzivě.

Col. Etienne: **Rupture de combat et combat de retraite.** Přerušení boje a boj na ústupu.

Travail d'application tactique. Aplikáční práce taktická. Divise kryje linií kulometnými prapory.

Janet: **La défense de Chevincourt.** Obrana Chevincourtu dne 10. a 11. června 1918 třetím praporem 12. pluku.

Cmdt. Taboureaux: **Éléments de psychologie militaire.** Základy vojenské psychologie. Morálka ve válce. Důležitost mravních sil ve válce. Nezbytnost psychologických vědomostí pro velitele.

Lt.-col. Clément-Grandcourt: **La tactique d'après guerre et ses applications au Levant.** Poválečná taktika a její užití v Levantu. (Pokr.) Všeobecná taktika.

Srpen 1924.

Col. Etienne: **Le combat de nuit du bois Le Chanel.** Noční boj v lese Le Chanel 40. divise a zvláště druhého praporu 155. pluku ve dnech 7. až 9. září 1914.

Col. Ripert d'Alanzier: **Le feu et le mouvement.** Palba a pohyb. Několik myšlenek o bojových způsobech pěchoty.

Cmdt. Grasset: **Vers Virton.** Pochod 8. divise k Virtonu dne 21. srpna 1914.

Cmdt. Padovani: **Les mitrailleurs dans le combat offensif.** Kulometry v boji ofensivním.

Cmdt. Taboureaux: **Éléments de psychologie militaire.** (Pokr.) Psychologické pojmy užité při vedení mužstva. Snahy získané nebo zvyky. Zákon y zvyku. Kterak se zvyk uplatňuje. Vědomí. Čin volní. Uloha citu při činnosti. Činnost myšlenková.

Září 1924.

Col. Alléhaux: **Comment se défendre contre les coups de main.** Kterak se brání proti přepadům. Studie má dvě části. První obsahuje výklad tří německých přepadů na francouzské frontě, lišících se navzájem způsoby a užitými prostředky. Ve druhé části podány poučky plynoucí z těchto tří přepadů s hlediska obrany.

Lt.-col. Peraldi Fiorela: **Le 3e bataillon de chars légers au combat de Cutry-Saint Pierre-Aigle.** Třetí prapor lehkých tanků v boji dne 28. června 1918.

Cmdt. Lennuyaux: **Le contre flanking dans l'offensive.** Protipalba z boku v ofenzivě.

Cpt. H. Morel: **Introduction historique à une politique des cadres.** Historický úvod ke kadrové politice. Občanská armáda republikánského Říma. (Pokr.)

Cpt. Pages: **Les munitions pour fusils et mitrailleuses.** Střelivo pro pušky a kulometry ve Francii a v cizině.

Lt.-col. Clément-Grandcourt: **La tactique d'après guerre et ses applications au Levant.** Poválečná taktika a její užití v Levantu. (Pokr.)

Revue de Cavalerie.

Květen-červen 1924.

Anonym: **Un exercice de cadres de grandes unités de cavalerie.** Cvičení kádrů u velkých jednotek jezdeckých. Druhé období. Manévr ofensivní. (Pokrač. v násled. sešitě.)

Anonym: **Mitrailleurs de cavalerie.** Jezdeckí kulometníci. (Pokrač.)

Cpt. Oudin: **Opérations de la 2e division de cavalerie sur les monts des Flandres.** Operace druhé divise jezdecké v horách flanderských ve dnech 14. dubna až 1. května 1918. Druhá bitva flanderská.

Cpt. Stefani: **Le nouveau Règlement de la cavalerie allemande.** Nový předpis pro německé jezdectvo. (Pokračování.)

Cpt. Boussert: **Actions de cavalerie au Maroc.** Jezdecké boje v Maroku.

Cervenec-srpen 1924.

Cpt. Malcor: **La 1re division de cavalerie dans la bataille de Noyon et**

de l'Avre. První divise jezdecká v bitvě u Noyonu a Avre od 21. do 31. března 1918.

Cmdt. Mesmay: **Observations sur les Variations de l'effectif chevaux d'un escadron de cavalerie de corps en 1914—1915.** Úvahy o proměnlivých počtech koní eskadrony u sborového jezdeckta v letech 1914—1918.

Revue d'Artillerie.

Červenec 1924.

Cmdt. de Castelnau: **Où en est la reconstitution de l'armée allemande.** V čem tkví znovuzřízení německé armády.

Cpt. Royal: **Recherche de la meilleure répartition des coups dans le tir sur zone.** Zkoumání o nejlepším rozsetí ran při střelbě na pásmo.

Cpt. Justrow: **Considérations théoriques sur la durée des tubes.** Theoretické úvahy o trvanlivosti hlavních. Tlak a teplota plynů. Zvláštní vlivy (kov, rychlost střelby, čištění atd.). Pokračování v seš. srpnovém.

Lt. Riveau: **Application des procédés astronomiques à la détermination des directions.** Určování směrů způsoby astronomickými.

E. L.: **Le nouveau règlement de combat de l'artillerie allemande.** Nový bojový předpis německého dělostřelectva. Útok ve válce pohybové a poziční. Obrana. Boje za zvláštních podmínek.

Col. Hill: **Pointage rapide des pièces contre avions.** Rychlé zastřelování proti letounům.

Srpen 1924.

Lt.-col. Gavard: **Organisation générale du service des fabrications de guerre en Allemagne (1914—1916.)** Všeobecná organizace služby pro válečnou výrobu v Německu za války.

Cpt. Gabland: **Pénétration des projectiles oblongs dans les milieux homogènes.** Pronikání podlouhlých střel do stejnorodých prostředí.

Cmdt. Ardaillon: **Recherche des causes dans les accidents de munitions.** Zkoumání příčin nehod se střelivem.

Revue du Génie militaire.

Červen 1924.

Col. Birchler: **Note sur le calcul des ponts militaires.** Poznámka o výpočtu vojenských mostů. (Pokr.)

Cpt. Divisia: **Note sur les ponts construits pendant la guerre sur l'Yser maritime.** Poznámka o mostech vybudovaných za války na Yseru.

Cpt. Metz: **Les travaux du passage de l'Aisne à Vouziers pour l'atta-**

que de la 42 division. Práce spojené s přechodem Aisny u Vouziers pro útok 42. divise ve dnech 1. a 2. listopadu 1918.

Červenec 1924.

Gén. Crosson-Duplessix: **Participation du génie aux opérations de 1923 au Maroc.** Účast ženie při operacích r. 1923 v Maroku. (Pokrač.)

Cmdt. Séron: **Exercices de construction de routes.** Cvičení ve výstavbě silnic r. 1923.

Srpen 1924.

Col. Rollin: **Deux passages de l'Aisne en 1918.** Dva přechody přes Aisnu r. 1918.

Revue Militaire Française.

Červenec 1924.

Lt.-col. Lepetit: **Les opérations d'Albanie en 1918.** Operace v Albanii r. 1918 podle dokumentů historické sekce. Situace voj. v Albanii na počátku r. 1918. Obranný plán spojenec-kých armád. (Pokr.)

Col. Mussel: **L'artillerie du 6e corps à la bataille de la Marne.** Dělostřelectvo 6. sboru v bitvě na Marně od 6.—12. září 1914.

Lt.-col. Lugand: **Étude au sujet des mitrailleuses.** Studie o kulometech. Organizace. Užití.

Col. Givierge: **Question de chiffre.** Otázka tajné abecedy.

Col. Meynier: **Tactique saharienne et engins modernes.** Taktika saharská a moderní zbraně. Dnešní vojenská organizace Sahary. Operace kpt. Charleta r. 1910—1913. První program zmodernisování Sahary. Několik principů saharské taktiky budoucí.

Lt.-col. Voisin: **La doctrine de l'aviation française de combat au cours de la guerre.** Doktrína franc. letectva bojového za války. Perioda 1915—1917. Období první: doktrína ofensivní. Verdun. Somma. (Pokračování.)

Srpen 1924.

Lt.-col. Lepetit: **Les opérations d'Albanie en 1918.** (Pokračování.)

Gén. Camon: **L'aile pauche allemande.** Německé levé křídlo v srpnu a září 1914. Plán Schlieffenův. Plán Moltkeův.

Lt.-col. Paquet: **Fouctionnement d'un 2e bureau dans la division d'infanterie.** Činnost druhé kanceláře u pěší divise. Situace všeobecná, situace nepřátelská. Prostředky. Potřeby. (Pokračování.)

Cmdt. Grasset: **Une armée contre un peuple.** Armáda proti národu. Valencie a Murcie r. 1808. (Pokračování.)

Cpt. Riniéri: **Le Japon, son passé, son présent, son avenir.** Japon-

ské, jeho minulost, přítomnost a budoucnost.

Lt.-col. Voisin: **La doctrine de l'aviation française...** (Pokrač.) Ofensivní na Aisne, Organizace velitelství, Taktika bojová.

Září 1924.

Col. Dessoy de Csernek: **La psychologie du commandement.** Psychologie velitelství.

Ostatní články jsou pokračováním z předešlého sešitu.

Revue d'Etudes Militaires.

Č. 9.

Pierre Bruneau: **Les problèmes de l'Europe centrale.** Problémy střední Evropy. Konference a smlouvy hospodářské, Železnice a Dunaj, Dluhy rakouské a uherské, Reparace a dluhy mezispojenecké.

Č. 10.

Le Règlement Français de la Cavalerie. Francouzské předpisy jezdecké. (Dokončení.)

René Lanson: **Les Partis et la Politique extérieure de la France sous la 3e République (1871—1914.)** Politické strany a zahraniční politika franc. za třetí republiky (1871—1914). (Pokrač.)

Revue des troupes coloniales.

Cervenec-srpen 1924.

Cmdt. Tourenq: **L'organisation militaire du Soudan anglo-égyptien.** Vojenská organizace v Sudanu anglicko-egyptském.

Cmdt. Charbonneau: **Une rupture du front allemand en 1916.** Průlom německé fronty r. 1916. Operace prvního sboru koloniálního v ofenzivě na Sommě. (Dokončení.)

Bulletin belge des Sciences Militaires.

Cervenec 1924.

Gén. Heusch: **L'enveloppement à la guerre.** Obchvat ve válce. Soustavný obchvat r. 1870-71. Strategický obchvat rýnské armády. Úplné obklíčení u Sedanu. Obchvat za války světové.

Gén. Hellebaut: **A propos de notre nouvelle instruction provisoire sur l'emploi tactique des grandes unités.** Poznámka k našim novým prozatímním předpisům o taktickém užití velkých jednotek.

Mjr. de Grox: **Le terrain et la guerre.** Terén a válka. Nepřetržitá fronta r. 1914. Německý operační plán a terén.

Mjr. Petau: **Missions des troupes légères d'armée et de corps d'armée.** Poslání lehkého vojska armádního a armádních sborů. (Pokračování.)

Cpt. Cmdt. Menzel: **Quelques considérations sur les couverts.** Několik úvah o krytech. Útok na osady. (Pokrač.)

Col. Coquot: **De l'éducation physique en général et de son application au service militaire.** O tělesné výchově všeobecně a jejím užití ve službě vojenské.

Srpen 1924.

Mjr. de Grox: **Le terrain et la guerre.** (Pokrač.) Bitva v Ardenách. Franc. plán a strategický cíl operace. Vzhled krajiny. Překážky.

Cpt. Cmdt. Dugardin: **Cavalerie et cyclistes.** Jezdecko a cyklisté. V bitvě.

Col. Mozin: **La concentration des feux d'artillerie.** Soustředění dělostřelecké palby. Organizace a provádění střelby.

Cpt. Cmdt. Desmet: **Étude sur les évolutions d'un avion de réglage.** Studie o pohybech zastřelovacího letounu.

Revue Maritime.

Cervenec 1924.

Clerc-Rampal: **Le matériel et son avenir.** Námořní materiál a jeho budoucnost.

Mack: **La stratégie allemande dans les mers lointaines.** Německá strategie v dalekých mořích.

Srpen 1924.

Delage: **Scènes de la révolution navale en Russie.** Scény z ruské námořní revoluce.

Revue des deux Mondes.

Cerven 1924.

Hanotaux: **La Défaite de l'Allemagne.** Autor hlavně polemizuje s legendou jako by politická revoluce v Německu byla způsobila porážka Německa. Opak je pravda. Revoluce jest následek a nikoli příčina zhroutení v roce 1918. V Německu se tvrdí, že hlavním vítězem byl tank. Nikoli. Podle Hanotaux hlavním vítězem byl Fochův manévra.

Srpen 1924.

Louis Madelin: **Maréchal Foch.** Autor studuje maršála Focha od školy. Popisuje jeho vývoj od vstupu do vysoké školy polytechnické, jeho vojenskou kariéru, jeho činnost spisovatelem a učitelkou a jeho důležitost za světové války.

Revue Universelle.

Cerven 1924.

Gén. de Cugnac: **La guerre chimique.** Válka chemická. Chemie podporovaná letectvem může dosáhnout v boji

doucí válce strategických účinků ne-
tušených a výsledků hrozných. Fran-
cie více než kdo jiný musí být připra-
vena na tuto válku, poněvadž její ne-
přátelé mají chemii i letouny chemi-
cké vojenské laboratoře i obchodní le-
tecto. Znamo-li nebezpečí, jest třeba
mu čeliti. První prostředek jest maska.
Avšak jest ilusorní připravovati ma-
sku, neznáme-li především plyn, proti
němuž má sloužiti. Druhý prostředek
je, zabrániti nepřátelskému letectvu
přístup. Nejlepším prostředkem podle
autera jest však hledati nové plyny

jako obranu proti plynům nepřátel-
ským.

Revue de France.

Červen 1924.

**Bourgouin: L'Angloterre et le
péril militaire allemand.** Autor upo-
zorňuje Anglii, která do světové války
žila v bezpečí, že nyní pro ni existuje
nebezpečí v letectvu a v ponorkách.
Proto snaží se podporovati mírumilov-
nou snahu Společnosti národů. Do-
kud toho nebude docíleno, jest ovšem
nejlépe spoléhati na sebe. WI.

b) Revues polské.

**Bellona, ročník VII., díl XIV., sešit
1—3.**

Sešit 1. nám podává vysoce zaji-
movou studii, týkající se činnosti ru-
ských legií v operaci gen. Gajdy na
Bajkalském jezeře: „Desant bajkalski
od kmr. por. M. Burhardta“ (útok
přepравou přes Bajkalské jezero
v srpnu 1918).

S taktického hlediska jest člán-
nek v podstatě malou epizodou, jež
líčí podrobnosti a vznik přepравy sil
Gajdovy operační skupiny parníky
přes Bajkalské jezero; dlužno však po-
znamenati, že autor se snaží — bez
polemiky — oslabiti význam a vojen-
skou hodnotu operace, jež byla vyliče-
na gen. Gajdou v knize „Moje paměti“,
str. 55—59.

Naši pozornosti zasluhuje však cel-
kový ráz článku, který obsahuje
různé skryté i otevřené útoky
autora na mravní hodnotu,
vojenskou cenu a ducha ru-
ských legií.

Kmr. por. Burhardt snaží se ruské
legie vyličiti jako nedisciplinovanou,
sobeckou, prospěchářskou, domýšlivou
a při tom málo odvážnou masu, která
žene před sebou sběr zlodějů, špatně
ozbrojených (1 bajonet na 1 železniční
vagon); při nejmenším odporu tato
masa kolísá, nemajíc odvahy a nevě-
douc, jak zdolati vyskynuvši se pře-
kážky. Autor mluví velice často iro-
nicky o „slovanském bratrství, brat-
rech a vítězích sibiřských“, kterým
nešlo při celé sibiřské anabasi o nic
jiného, než dostati se co nejrychleji
domů s nahromaděnou kořistí; jejich
idealem byla již tehdy „Legiobanka“.
Uvádí příklady ze své činnosti, který-
mi dokazuje nedisciplinovanost ru-
ských legií (rozvědka na „Sybiraku“
s rotou ruských legií o 2 důst. a 86 vo-
jíních), jakož i jejich ukrutnost v za-
cházení se zajatci (str. 43) a v boji (roz-
kaz gen. Gajdy, aby v boji dne 18. VIII.
byli všichni zajatci ubiti — str. 50).

Zajímavou jest pro nás rozmluva
autora — před přepравou vojsk přes

Bajkalské jezero — s pplk. ruského
gen. štábu Uzakovem, který byl jím
otázan, co soudí o zdaru nastávající
operace, celkové činnosti i voj. ceně
legií a jak může býti náčelníkem štábu
takového „bratrstva“ a podříditi se gen.
Gajdovi, který byl věra ještě prapor-
číkem a dnes se stal z boží milosti
generálem. Pplk. Uzakov odpovídá:

„Dnes jsou abnormální časy; vše to,
co znamenalo dříve cenu nějaké armá-
dy nebo tvořilo zásadní podklady ně-
jaké operace, pomínulo! Věřím ve vi-
tězství sil, jichž činnost řídím, byť
i jím scházelo mnoho, aby mohly
sloužiti dokonalejšemu vojskem. Co může
sloužiti Němce, Maďara a Rusa jiného,
než choutky po krádeži? A my jsme
přece jakž takž organisováni, kdežto
nás protivník jest „pestrou bandou“.
U nás existují „praporčíci“, ale tam
nejvýše „feldvěblové“. Kritizujete Gaj-
du! Ano, jest to věřejší „praporčík“,
ale zosobňuje podivuhodného
ducha a energii několika-
tisícové massy, která již mno-
ho vykonala, jak jste se sám
mohl přesvědčiti.

Řekl jste, že operace, kterou podni-
káme v příštích dnech, jest vzorem,
jak „se to nemá dělati“. Souhlasím!
Uvidíte však, že ona massa, které ve-
lím, a jež hraje „va banque“, vyhraje
svoji odvážnou hru a byť i jen proto,
že útočí a útok — jak známo —
jest nejlepší způsob provádě-
ní každé operace.

Ptáte se po mém vnitřním rozpolo-
žení! Ujišťuji vás, že jest velice smut-
né, neboť bojuji proti Rusum. Dnes
lze velmi těžko posouditi, který Rus se
prohlásí více proti své vlasti, zda ten,
kdo bojuje s Čechy proti Rusum, neb
ten, kdo se spojil s Němci a Maďary
proti Čechům a Rusum. Toť trage-
die každé ruské duše! Neznám
východiska; nikdo ani dnes, ani zitra
nás neodsoudí; teprve v daleké
budoucnosti vyřknou nad ná-
mi dějiny svůj ortel!

Konečně vítězové se neodsužují; zvítězíme-li, jednali jsme správně!

Nesporně, nejsem spokojen, neboť jsem jediným dorostlým členem mezi hromadou naivních dětí, jež se mi svěřily. Musím se přizpůsobit jejich originálním náhledům a taktice, strategii a metodě.

Ačkoliv nejsem Čechem, musím přiznat, že je to národ zdravý, jehož smysl pro sjednocení a organizaci nezničila poroba i zajetí. S tohoto hlediska stojí mnohem výše nad námi Rusy i vámi — Poláky. Váš bylo v zajetí a v armádě tříkráte tolik a čeho jste dosáhli? Organisovali jste sotva 8000 lidí ve sboru Dowbora. Budme upřímní: Vy i my jsme byli rozděleni na pravici a levici, oni mají jen levici. Jest to lid selský, neznají kasty šlechticů, ani inteligence, jest to zdravá massa lidu, schopná společné práce. Uvidíte, že dosáhne svého cíle."

Tato rozmluva s pplk. Uszakovem jest téměř jediným světlým místem Burhardtovy publikace. Zdá se, že autor toho lituje, neboť s trpkostí mluví o tragickém skonu pplk. Uszakova (16. VIII.), jenž stal se „obětí své nezlomné viny ve vítězství českých sil“ (str. 49). Jsa totiž přesvědčen, že Baranulský pluk obsadil železniční úsek jemu přikázaný, přišel v ta místa a ptal se po veliteli pluku, domnívaje se, že jsou to vlastní síly. Úsek byl však obsazen ještě bolševiky, kteří pplk. U. listivě přilákali a zastřelili.

Myslím, že by bylo záhodno, aby příslušní znalci vyvrátili a uvedli na pravou míru různá tvrzení Kmdr. por. Burhardta, pokud snižují morální a ideovou hodnotu našich ruských legií.

Redakce „Bellony“ vycitila patrně velice dobře tendenci článku a připojila k němu překlad str. 53—59 z knihy gen. Gajdy „Moje paměti“.

Zajímavou je také studie divisičního gen. A. Serda-Teodorski polského předpisu pro jezdecký sbor, z r. 1922. Vycifujeme, že Poláci věnují mnoho péče na vybudování svého jezdeckého a snaží se především organisovati ji jako rychle pohybující se prostředek palby. Zavrhuje kopí, jelikož krátkodobý výcvik nestačí vycvičiti jezdce v jeho použití, takže jest jemu spíše na závalu než ku prospěchu. V počim boji tvoří eskadrona 8 družstev (2 družstva na četě); nejvýhodnějším pochodovým útvarem, podle názoru autorova, jest proud po třech jezdcích vedle sebe,

čtyřka jest doplněna náčrtu, objasňujícími několik základních manévru jezdeckých jednotek.

Z různých zpráv zasluhují zmínky úvahy o německém kulometu a otázce Flámu v belgické armádě, jichž výchova jest vedena v duchu čistě centralistickém.

Sešit 2. obsahuje poučnou studii gen. brig. E. Hausera o „všeobecných zásadách postupu aktivního důstojnictva“. Autor probírá na historickém podkladě aktuální otázky postupu důstojnictva (postup řádný a mimořádný, výběr generálů — vyšších velitelů).

V různých zprávách setkáváme se s pěknými úvahami o „zřízení zvláštního sboru zpravodajských důstojníků“, reorganisaci vyšších velitelství ruské armády, ruských tanků v čase míru, vojenského školství ve Švédsku; pozornost naši upoutá obšírná a podrobná recenze něm. knihy W. Pfeiffer „Marschgliederung und Fliegerwirkung. Auf Grund der Kriegserfahrungen.“ Berlin 1924. (Eisen-schmidt.)

V sešitě 3. polemizuje pplk. gen. štábu Sv. Stachiewicz s článkem pplk. gnšt. Kutrzeby o „státoprávním poměru hlavního velitele armády za války“. Autor probírá postupný vývoj tohoto poměru ve Francii a v Německu, uvažuje o povinnostech a činnosti hlavního velitele, jenž by byl za války — podle návrhu pplk. Kutrzeby — současně ministrem vojenství, zavrhuje toto řešení z důvodů politických i technických a navrhuje, aby ministr vojenství byl za války současně ministerským předsedou, takže by měl vliv na celý státní mechanismus. Hlavní velitel může za svoje činy býti odpověden jedině sám a to přímo vládě, nikoliv ministrové a musí býti tudíž vybaven toutéž pravomocí jako ministr.

Různé zprávy pojednávají o výcviku ve plování v armádě, doplňování důstojnického sboru v Reichswehr, o čs. letectvu (benzinová aféra uváděna jako jeden z důvodů četných leteckých neštěstí), sovětské literatury z válek polsko-ruských v letech 1918—1920, otázky vojenských psů a jejich použití ve spojovací službě; v knížkách recenzích je věnováno několik objektivních rádků knížce dr. Tschorna a kpt. Welfa „Čs. armádě pozdravy a vzkazy“.

Z prací, které tvoří po částech obsah všech sešitů, zasluhují zmínky:

Činnost 1. legion. divise na Ukrajině v r. 1920 (pokrač.).

Bitva u Caporetta od kpt. gen. štábu Kozolubského (odkazuje na obsažnou studii mjr. gener. štábu Holuba, prof. vál. dějin na vál. škole).

Význam železnic v obraně státu od pplk. gen. štábu N. Batyckého (nástup a přesuny armádní, přípravy v míru výstavby železniční sítě, historické příklady).

Saper i Inżynier Wojskowy, roč. III., sešit 4.—6.

Velice zajímavou studii, technicky podrobně zpracovanou, jest práce kpt. Czarneckého o podkopovém boji na Monte Sief (sešit 4.) a Monte Pasubio (sešit 8.).

Mjr. Skapski ve své studii „bro-madná ničení“, sestavené na podkladě francouzských dokumentů, podává pěkný a jasný obraz ničící činnosti armády za útupu z terénu, který pro vždy opouští. Úvaha je doplněna tabulkou, znázorňující požadavky fra-

skavin pro ničení umělých komuni-kačních objektů a přehledem ztrát francouzského průmyslu, vlivem sou-stavného ničení francouzského průmyslu Němci za útupu (na př. Fran-couzové mohli v poměru k produkci v r. 1913 zpracovat jen 80% železa, 82% mědi, 25% olova, 50% uhlí atd.).

Por. Bużkiewicz pojednává v „po-zorování cílu ve vzduchu“ činnost světlometů podle něm. „Aus-bildungsvorschrift für Scheinwerfer“.

Plk. Abramowski rozebírá výhody stavby podkopových chodů rámo-vým pažením oproti pažení hna-ném u.

Plk. Jastrębski popisuje stručně dobytí Modlina Němci v srpnu 1915.

Plk. Buttler polemizuje s plk. Na-wratilem o zásadách výcviku saperů, které byly jim vytýčeny.

Plk. Witold Alexandrowicz uve-rejňuje všeobecně známé zásady o „technické přípravě státu pro obranu“ (Budoucě dále.)

c) *Revue* německé.

Marine-Rundschau. Monatsschrift für Seewesen. Berlin, Verlag Mittler und Sohn.

Roč. 29 (1924).

Seš. 1. Viceadm. Meurer: **See-krieg und Wirtschaftsleben im nord-amerikanischen Sezessionskriege 1861 bis 1865.** Studie o vlivu námořní války na hospodářský život národa, jak se v severoamerické občanské válce objevil; autor porovnává tehdejší poměry s anglickou blokádou Německa za světové války. — Haus-Dr. Sokol: **Von den Problemen eines Seekrieges im Fernen Osten.** Velká Británie a Severoamerická Unie se stanou vůdci v budoucím zápasu proti japonskému obchodnímu imperialismu a neustálému stěhování Japonců. Francouzské stanovisko je dosud neurčité; není vyloučeno, že se Francie přikloní k Japensku, jelikož její nynější politika nepostrádá hrotu proti Anglii; Itálie se přikloní k anglickému mínění; Holandsko může očekávat ochranu svých východoindických kolonií jen od Ameriky, úmysly Ruska jsou neznámé, Německo je indiferentní. Autoři se pak rozepisují o strategických podmínkách námořních operací a srovnávají nynější stav válečného loďstva.

Ahn-hudt: **Das Flettner-Ruder**, popis nového kormidla, vynalezeného konstruktérem letounů inž. Flettnerem. — Prof. dr. Wedemeyer: **Überseeflug und Navigation;** vyvozuje důsledky pro navigaci z transatlantického letu, který provedli admirál

Gago Coutinho a fregatní kapitán Sa-cadura Cabral z Lissabonu do Rio de Janeiro.

Seš. 2.: Freg. kap. Donner: **Die Ereignisse zur See im Krieg 1864.** Historická studie o námořních bojích v r. 1864. — Korv. kap. Gadow: **Der Zusammenhang der weltpolitischen Machtfragen.** Obsáhla politická studie. Pro nynější doby je význačno, že tihnou všechny životní zájmy oněch území velkých mocností, jež jsou obyvatelstvem a průmyslem přeplněny, k moři, aby zabezpečeny byly tím oblastí nákupu a odbytu, zajištěny vlastní zamořské dráhy a všechny cesty k nim vedoucí. Tyto rozpinající tendence křížují se ovšem se zájmy konkurenčních mocí. Autor pak zkoumá, jak dalece jsou všechny tyto problémy mezi sebou spojeny a zdaž je to v dnešní době vůbec možno, aby našly částečné řešení. — Kap. por. Andriano: **Einige Gedanken über die Aussichten eines französisch-Untersee-handelskrieges, verglichen mit denen des deutschen;** uvažuje o otázce možného výsledku obchodní ponorkové války. Francie s Anglií a srovnává ji s činností německých ponorek ve světové válce. Autor dochází k mínění, že výsledek takových operací nebude pro Francii příznivý. — Laudahn: **Technische Neuerungen im Schiffsmaschinenbau und ihre Bedeutung für den Kriegsschiffbau.** Vývoj olejových motorů a jeho význam pro stavbu válečných lodí.

Marine-Rundschau, roč. 29 (1924).

Seš. 3: Kap. Waldeyer-Hartz: **Koester und Tirpitz**. Ocenění činnosti admirála Koesteru pro taktický výcvik a Tirpitzu pro vybudování něm. váleč. loďstva. — Korv. kap. Gadow: **Der Zusammenhang der weltpolitischen Machtfragen**. (Pokračování ze seš. 2.) — **Neue artilleristische Kampfmethoden an der Küste**. Liči úsilí Angličanů o zdolání německo-tureckého odporu v Dardanelách a o dělostřeleckých bojích na flanderském pobřeží za světové války. — Gadow: **Die Messung des Windes im Luftschiff und Flugzeug**; studie o navigaci v letounu. — **Inz. Bauermeister: Das Flettner-Ruder**, poznámky k studii ožehné v seš. 2. — **Zimmer: Mit S. M. S. „Emden“ auf Kriegsfahrt**. Osobní vzpomínky na činnost německého křižáku v Indickém moři.

Seš. 4: Gen. por. v. Hülse: **Das Marinekorps in Flandern 1914 bis 1918 (Landkrieg)**. Autor, šef štábu flanderského námořního sboru od 1914 do 1916, podává obraz této organizace admirála Tirpitzu, jenž zamýšlel vytvořit pomocí svého námořnictva na belgicko-francouzském pobřeží základnu pro operace proti Anglii.

Militär-Wochenblatt roč. 163.

Čis. 20. (ve výtahu). Baumeier: **Luftstreitkräfte der Grossmächte** (seš. 20. a 21.). Znázorňuje šematically stav letectva koncem r. 1922 a domnívá se, že vývoj letectva bude v letech 1924 a 1925 v Anglii a Itálii větší než ve Francii.

Maj. Muff: Článek „Der Unterstand als Symbol militärischer Arbeitsgemeinschaft“ poukazuje na těsnou součinnost důstojníkovu s mužstvem v zákopecích a na pedagogický prospěch z ní vyplývající.

Čis. 21. Geyer: **Divisionen 2. und 3. Linie**. Autor odporuje tvrzení maj. Muffa (Militärwissenschaftliche Mitteilungen č. III. (březen) r. 1924), že je třeba, aby za divise a sbory, které jsou v 1. linii, následovaly jiné linie, které by boj konečně rozhodly. Geyer tvrdí, že bude zajisté záhodno mít v týlu záložní divise; vojevůdce jich však užije k tomu, aby vyplnil mezery v první bitevní čáře. — **Hüttmann: Marschtechnische Fragen und Untersuchungen**; je to recenze knihy téhož názvu, již píše maj. Muff. **Neuorganisation des belgischen Heeres** jeví se hlavně v tom, že pěchota je vyzbrojena lepšími zbraněmi, a že dělostřelectvo a kádry jednotlivých zbraní jsou rozmnoženy.

Čis. 22. Hptm. Moeller: **Gefechtsaufklärung**, studie o výzvědné službě v boji. **Verfehlte deutsche Rüstungs-**

politik vor dem Weltkriege; rozbor publikace Heizfeldovy: „Die deutsche Rüstungspolitik“ atd., Verlag Kurt Schroder, Bonn und Leipzig, za 2,70 zl. m.; kritikuje bývalou říšskou vládu a politické strany, že z vnitřních politických důvodů neměly odvahu nebo nezábranně, aby se splnily požadavky německého generálního štábu a tím zavinily, že druhé mocnosti mohly svoji brannou moc na úkor Německa podstatně zvýšiti. — **Gen. Altrock: Sprachstudium**, se přimlouvá, aby na německých školách bylo vyučováno systematicky franciština a angličtina. — **Oberst v. Weitershausen: Das Erkundungsflugzeug des Zukunftskrieges**; za budoucího převládání letouna se považuje plachtový letoun s motorem 6 až 16 HP.

Čis. 23. Angriff und Verteidigung; rozbor publikace téhož názvu od setníka Markse. — **Zugausbildung der Kavallerie**; v novém německém cvičném řádu pro jezdeckto je o výcviku jezdecké čety daleko více pojednáno, nežli v dřívějších předpisech. Za důvod uvádí autor, že je nutno při budoucí intenzivní dělostřelecké a pěchotní palbě, a při spolupůsobení bitevních letounů, rozložit eskadronu ještě na menší částky (čety) a tím využítovati velikou pohyblivost jezdeckta.

Čis. 24. Männererziehung, studie o kázní a poslušnosti vojinův. — **Gen. Thomson: Ein neuer deutsch-französischer Krieg**. Překlad článku anglického generála uveřejněného v časopise „The Nation“, New York, 30. ledna 1924.

Čis. 25. Hptm. Kübler: Gebirgskrieg. — **Ing. Brandt: Kampfwagen der Zukunft**. Technická studie o budoucím tanku.

Čis. 26. (ve výtahu). Obstlt. Mahlmann: **Die Nachrichtenmittel im Angriffsfeld der Infanterie**. Spojovací prostředky v pohybové válce často selhávají, když počne po mocném útoku pronásledování nepřítele. (Příklad z ofensivy v Haliči 1917.) Optická signalisace vyžaduje dosti dlouhého času, nesmí však přestat, jelikož stanice signalisovacích hlouček udává aspoň místo, kam bojující vojsko již proniklo. Autor poukazuje na užiti psa a poštovního holuba a resumuje; v mezích praporu pěchoty je běžec nejdůležitější spojkou. — **Die Artillerie im Kampf gegen die moderne Tiefenzone**, řeší otázku, zda může osobní srdečnost v boji překonat dnešní techniku. Autor odpovídá: ne. Moderní dělostřelectvo rozhodlo účinný boj pěchoty; její udeření do hloubky se stane ještě větším palebné přehradou pak nedostačí; na jejích místo musí nastoupiti lehké pěchotní děla. Francouzské „bataillons de

chasseurs mitrailleurs" (těžké a lehké kulometry) nutí k následování.

Čís. 27. Gen. Freytag-Loringhoven: **Die deutsche Kavallerie 1915 in Litauen und Kurland**, rozbor publikace téhož jména, jejímž autorem je gen. H. v. Poseck (Berlin, Verlag Mittler u. Sohn, za 9,50 zl. m.); ličí činnost 1. jezdeckého armádního sboru v září a říjnu 1914 a v září 1915 u Mitavy.

— **Die Entwicklung der neuzeitlichen Waffen** (viz také čís. 28.), výňatek z přednášky britského generálmajora Sir W. Ironside, kterou pořádal v dělostřeleckém klubu ve Wolwichu. Pojednává o tancích, o vývoji letectví a o mechanických depračních prostředcích. — **Der Bluff des 10km-Rückzuges der Franzosen vor Kriegsbeginn 1914:** snaží se dokázati, že nařízený ústup, který měly francouzské pohraniční oddíly před počtem bojů v roce 1914 provést, byl se souhlasem generála Joffra vydán, nebyl však v plném rozsahu proveden. Pohraniční stráže ustoupily na různých místech, ale pohraniční oddíly zůstaly, jak v mobilizačních přípravách bylo nařízeno. Autor tvrdí, že francouzské oddíly naopak překročily v době od 29. 7. do 1. 8. 1914, tedy před mobilisací na 30 místech hranice německé. Nařízený ústup neměl pro další operace žádných vážných následků. — **General-Waffeninspektore im französischen Heere.** Francouzské ministerstvo války jmenovalo 14. dubna 1924 pro jednotlivé druhy zbraní generální inspektory, kteří mají zpravidla býti členy nejvyšší válečné rady. Jsou zplnomocněnci generálního inspektora armády (generalissima), podávají mu zprávy a návrhy o stavu různých zbraní vojskových.

Čís. 28. Gen. prof. Dr. Haushofer: **Rassenkunde des deutschen Volkes und geopolitische Führerziehung.** Rozbor publikace téhož názvu, jejímž autorem je Günther (Mnichov 1924, Verlag Lehmann, 5. vyd. za 11 zl. m.). — **Obstlt. Heyer: Kleine Reserven.** Organizace t. ř. „malých záloh“ byla na jaře 1918 nejvyšším velitelstvím německých armád nařízena. Složeny byly ze všeho důstojnictva a mužstva, které nebylo přímo v bitevní čáře (štáby, trén, písaři atd.); použity měly býti jen výjimečně, když toho bylo na nejvyšší třeba. Autor ličí jednu takovou situaci z bojů u Soissonu.

Čís. 29. Gen. Kuhl: **Ein französischer Urteil über die Ursachen der deutschen Niederlage im Weltkriege** navazuje na práci francouzského kapitána de Gaulle „La discorde chez l'ennemi“ (Paříž 1924, Lervault, za 6 fr), který uvádí pět příčin:

1. neposlušnost gen. Klucka, jež přivodila úplný obrát v křísí francouzské armády v době od 2. do 5. září 1914;

2. prohlášení neobmezené ponorkové války, které donutilo Ameriku k vystoupení;

3. nedostatek jednotného vedení u střeoevropských mocností;

4. pád říšského kancléře Bethmann-Hollwega, přivoděný Ludendorffem, který toužil po diktatuře;

5. duševní úpadek německého národa po 18. červenci 1918. Kuhl uznává správnost některých vývodů, polemizuje však hlavně proti vývodům o vině Kluckové. — Maj. Rendulic: **Die Maschinengewehr-Bataillone:** upozorňuje na francouzské „bataillons des chasseurs mitrailleurs“ (kulometní prapory), z nichž každý má 48 těžkých a 48 lehkých kulometů.

Čís. 30. Der nächste große Krieg. Rozbor publikace anglického kapitána B. H. Liddel-Harta uveřejněné v „The Royal Engineers Journal“, jež prosta jsou všech hypotéz, uvažuje o budoucí válce na základě nynějšího stavu válečných prostředků. — **Französische taktische Auffassungen.** Rozbor dvou přednášek colonela Beckera: „Emplot tactique des grandes unités“, a „francouzská a německá pěchota po válce“, pak rozbor publikace commandanta Greniera: „L'infanterie Allemande au combat“.

Militär-Wochenblatt, roč. 109.

Úvod: Recensent Vojenských Rozhledů upozornil již několikrát na to, že časopis „Militär-Wochenblatt“, jež náleží k vedoucím německým časopisům vojenským, se neostýchá o vojenských záležitostech našeho státu nepřiznivě, t. j. neobjektivně a tendenčně referovati. Prameny, z kterých své zprávy o ČSR čerpá, jsou buď politicky zabarveny, nebo přímo vzaty z časopisů, které nechtějí býti nebo nejsou řádně informovány. Redakce „Militär-Wochenblattu“ má příležitost poznati názory, které jsou v čsl. armádě, z „Vojenských Rozhledů“, jež jsou jí zasílány, a ze seriosních jiných publikací. Odmítáme tímto nepravá tvrzení a překroucené zprávy, které bývají v rubrice „Heere und Flotten“ časopisu „Militär-Wochenblatt“ uveřejňovány (jako na př. roč. 108, str. 621, 726 a j.).

Č. 1. (ve výtahu). Zur Kriesslage im Herbst 1918 upozorňuje na publikaci gen. Herr'a: „L'artillerie. Ce quelle a été. Ce quelle est. Ce quelle doit être“ (Paříž 1923), která podává zprávy o kritickém stavu francouzských a anglických zásob dělostřeleckého střeliva a materiálu na podzim 1918. — Triarius: **Miliztaktik.** Taktické

předpisy jsou přizpůsobeny pro normální případy a normální vojsko; mohou tudíž snadno přivodit šematisování, které nikdy neodpovídá skutečným válečným poměrům (autor uvádí dva příklady). Je velký rozdíl bojovat s vycvičeným a nevyvycvičeným vojskem; proto třeba jest přizpůsobiti mírova cvičení též takovým poměrům.

Čís. 2. Dr. Meier: Der Abrüstungsverrat: kritizuje pátý oddíl versaillské smlouvy (ustanovení o odzbrojení Německa). — **Nachrichtenzettel im Angriffsgefecht der Infanterie;** článek vysvětluje některá tvrzení z článku téhož názvu z čís. 26, „Mil. Wochenblatt“, roč. 108. — **Kavallerie eine Hilfswaffe?** odporuje tvrzení francouzského pplk. Lucase (L'évolution des idées tactiques en France et en Allemagne pendant la guerre de 1914 à 1918), že „veškeré druhy vojska pracují jen pro pěchotu“. — Oblt. Heim: **Kanone und Haubitze** (viz také č. 3.) osvětluje číselný poměr mezi oběma druhy děl u lehkého dělostřeleckého oddílu. — Oblt. Drum: **Kommt das Leichtflugzeug als Erkundungsflugzeug des Zukunftskrieges in Frage?**

Č. 3. Lucius Cincinnatus: Zur Untertunnelung des Ärmelkanals: podává námitky Anglie proti stavbě kanálu pod úžinou Doverskou. — Gen. Kuhl: **Die französische Kriegsleitung im Jahre 1917** (seš. 4.). Rozbor díla: Painlevé: „Comment j'ai nommé Foch et Pétain“. (Paříž 1924, Alcan.)

Č. 4. Maj. Rendulič: Gruppe oder Zug? (seš. 4.). Taktická studie. — Maj. Buhle: **Kriegserfahrungen über Munitionersatz der Artillerie:** příklad z bojů u La Fère v srpnu 1918.

Schweizerische Vierteljahresschrift für Kriegswissenschaft. V. 1924, seš. 1.

Setník gen. št. von Erlach: **„Der Militärflichtersatz“.** Autor obral si za úkol ukázati s historického hlediska na vzájemnou souvislost mezi brannou povinností a t. ř. vojenskou taxou. Příklady o tom, že stát vyžadoval od cněch svých příslušníků, kteří nekonali vojenských služeb, náhrady, jichž poté užito bylo ve prospěch vojska, mohou se dovésti z nejstarších dob; právní povaha této daně byla v různých státech různá. Tak u Řeků a Římanů placena daň pro koně jezdecký; „adjutorium“, zavedené ve francie říši, bylo věnováno prospěchu sloužících vojinů; v římsko-německé říši zavedeno bylo „hostenditum“, daň, kterou platili svobodní sedláci ve prospěch královského jezdecký a hraběcích družin. Ve Francii zavedena byla daň podobná římskému „adjutorium“ již od 13. stol. a nahrazena pak králem Františkem I. (1515—1547) daní

t. ř. „taillon“; v Německu, které mělo jen žoldnéřská vojska, nebylo zvláštních daní. Francouzská revoluce 18. věku přivodila jisté změny. — Ve zvláštní kapitole pojednává autor o vývoji těchto poplatků ve Švýcarsku. — Plukovník V. Cordon: **Die Terrainaufnahmen an der schweizerisch-französischen Grenze durch den k. k. General-Quartiermeisterstab im J. 1815“.** Polní podmaršálek kníže Schwarzenberg, velitel rakouské armády, jež obsadila v létě 1815 východní Francii, nařídil veliteli „italské armády“ generálu jezdecký baronu Frimontovi v Lyonu, aby dal provést topografické práce v Alpách asi v území: Turin, Briançon, Grenoble, Lyon, Zeneva, Aosta. Studie uvádí postup těchto prací. — Salvator R.: **Hat die deutsche oberste Heeresleitung den Verständigungsfrieden verhindert?** Autor obhajuje Ludendorffa proti výtkám (říšský kancelář Fehrenbach, prof. Delbrück a j.), že nepoužil v létě 1917 vhodné příležitosti a neuzavřel míru tím, že vrátil Belgii a odřekl se všech jiných anexí a odškodnění. Obhájce Ludendorffův chce dokázati, že nejzávažnějším bodem tohoto problému nebylo Ludendorffovo vyklizení Belgie, nýbrž že byl o tom přesvědčen, že pro Dohodu jsou pojmy „Siegfrieden“ a „Verzichtfrieden“ totéž, že jim tedy běží jen o zlomení německého mecenického postavení. — Pol. podm. Gabriel: **„Über Gebirgskrieg, Erstürmung eines Gebirgskammes“.** (Pokračování.) Útok rak.-uh. 48. p. div. 14. září 1915 na italské opevnění Cima Val di Puartis (1933 m), které skončilo ústupem Italů. — Prof. M. H. Bohm: **„Kriegsgeschichte und allgemeine Geschichte“** uvazuje o vzájemném poměru politiky, národohospodářství a vedení války — problému to, který se vždy měnil a mění. — Gen. pluk. baron Arz: **„Der Krieg gegen Rumänien“.** Studie obsahuje vyčíslení vpadu rumunského vojska do Sedmihradského území, počáteční operace rak.-uh. armády a konečně znovudobytí Sedmihradska.

Militärwissenschaftliche und technische Mitteilungen.

Listopad a prosinec r. 1923.

Mjr. Dr. L. Rendulič: **Zur Psychologie der Disziplin.** (Pokračování) General Ludvíg Pengov: **Die Kämpfe um den Col di Lana 1915-6.** (Dokončení.) General Alois Procházka: **Die Seilbahnen etc.** (Dokončení.) **Die Englische Artillerie in Italien.** Překlad studie: Maj. A. E. Rolleston: „Our Artillery in Italy“ uveřejněné v červencovém sešitě (1921) „Journal of the Royal Artillery“. Prve anglické baterie působily na italské

frontě již počátkem roku 1916. Studie pojednává o jejich činnosti u Asiaga a na Piavě. — Různé zprávy.

Leden-duben: Roč. 1924: Generalstabs-Oberst Dr. Lauppert: „Zur Frage des Oberbefehles bei den Verbündeten im Sommer und Herbst 1813“.

Předmluvu k studii napsal zástupce ředitele rakouského válečného archivu podplukovník Glaise-Horstenau.

Studie pojednává o tematu, jež se týká události odehrávající se před 100 lety, ale přesto nepostrádá aktualitu. Organizací jednotného vrchního velitelství zabývaly se i ve světové válce všechny mocnosti a její konečné vyřešení neodpovídalo na straně obou protivníků válečným zájmům. Jest vůbec vhodné vyřešení této otázky mezi samostatnými, suverénními státy téhož mocenského postavení, téže kvality možno? A za jakých podmínek? Pluk. gen. št. Jamet nastínil ve V. R. roč. V., seš. 5 a 6, str. 217 a 265 důležitost jednotného velení v rukou jednoho velitele a doložil své tvrzení jednak historickým úvodem, obsahujícím poměry v koaliciích válkách 19. stol., jednak kritickým rozбором této otázky za světové války.

Plukovník Lauppert obral si za úkol rozřešit problémy, které nebyly dosud v četné literatuře o dějinách osvobozených válek objasněny. Jsou to otázky:

Zdali rakouský maršál kníže Karel Schwarzenberg byl vrchním velitelem spojeneckých armád jmenován, či zda dosáhl tohoto velitelství jen shodou okolností;

zdali mohl volně disponovati všemi armádami, či zdali byla jeho pravomoc omezena;

zdali jeho jmenování bylo veřejně vyhlášeno, či zdali zůstalo utajeno? (Analogicky jako za světové války při střeoevropských mocnostech r. 1916.)

Autor sebral z ohromného množství věrohodných pramenů doklady a dal určitou odpověď: Schwarzenberg byl jmenován vrchním velitelem na základě úmluvy tří spojených mocností; jeho pravomoc týkala se všech tří armád; jeho jmenování bylo z diplomatických důvodů Metternichem utajeno.

Resultát Lauppertův neshoduje se tedy s tvrzením Jametovým. (V. R. roč. V., str. 218), který praví, že spojenci počali „konečně poznávatí, že je nezbytno, aby soustředili svoje úsilí a uskutečnili jednotné velení, že zásada byla vyslovena a její cíl vytyčen“, ale tvrdí, že „koalice dala se inspirovati Bernadottem, Moreaum a Jominim, kteří plán pro udolání Napoleona navrhli“, nemluví však o tom, kdo řídil

soustředěný postup tří armád na Lipsko.

Oberst Fleischer: „Rückzug nach Przemyśl im Herbst 1914“. Vyhlášení ústupu bývalého 30. zeměbranného pluku s rak-uh. 4. armádou po bitvě u Komarova za San. — Maj. dr. Rendulič: „Ausbildungs- und Gefechtsvorschriften für die Infanterie“. Srovnává cvičební řady pro pěchotu armády rakouské, německé, francouzské a anglické. Důkladná jeho práce podává velmi dobrý přehled moderních taktických hledisk pro boj pěchoty. — Maj. Raus: „Kampfweise und Verwendung der Radfahrbaone“. Taktika cyklistických praporů, způsob boje, jich užití. — Gen.-Mjr. Padiaur: „Infanteriegeschütze“. Vývoj pěchotních děl rak.-uh. armády za světové války. Původní 37 mm dělo vzor 1915 (doprava: 3 muži nebo 1 kůň, nebo na kolech s psím potahem) se neosvědčilo; druhá konstrukce: 47 mm dělo též se neosvědčilo; třetí konstrukce: 75 mm vz. 15 horské dělo typ Brixegg (doprava: 4 muži dělo, 7 mužů lafetu nebo 2 vozy) se neosvědčilo. Skodovka konstruovala r. 1918 75 mm dělo, které se plně osvědčilo, ale nemohlo býti včas dodáno. — Ing. Krüger: „Die deutschen Kampfswagen“. Vývoj německých tanků a jich popis.

— **Der Werdegang der Berufsoffiziere in einigen Staaten Europas** podává přehled doplňování aktivního důstojnického sboru ve Francii, v Německu, v Itálii, v ČSR, v SHS, v Maďarsku a Švýcarsku. — Ing. Heigl: „Camouflage“. (Recenze a rozbor tohoto článku uveřejněny budou později v „Různých zprávách“.) — **Wehrverfassung der europäischen Staaten.** Organizační studie o branné povinnosti ve Francii, Belgii, Holandsku, Dánsku, Itálii, v Polsku, v ČSR, v SHS, Rumunsku, Švýcarsku, v Rusku, v Turecku, Německu, Maďarsku a v Bulharsku. — Množství krátkých recenzí z různých cizozemských vojenských časopisů (mezi nimi příznivé recenze „Revue d'Artillerie“ z listopadu 1923 o našich závěrečných cvičeních v roce 1923).

Kvėten-červen:

Lauppert: „Zur Frage des Oberbefehles“ atd. (Pokračování a dokončení.) V konečné této stati ukazuje autor na značné překážky, které musil kníže Schwarzenberg jako vrchní velitel koaliciích armád překonat. — Maj. Stuckheil: „Die Festung Przemyśl in der Ausrüstungszeit“. Histor. studie obsahující dobu od rozkazu k poplachu (31. července 1914) až po první obklíčení (21. září 1914). — Rendulič: „Ausbildungs- und Gefechts-

vorschriften“ atd. (Pokr.) Ing. Heigl: „Camouflage“. (Pokračování) — Major Tippmann: **Beförderung der schwersten Geschütze und Lasten mit Kraftwagenzug**. Theoretická studie o automobilní dopravě nejtěžších děl a houfnic. — „Luftflotten“. Srovnávací studie o organizaci letectva ve Fran-

cii, Anglii, v Americe, Japonsku, Itálii, v Rusku, v ČSR a SHS. Resultát koncem 1923-24: na prvním místě Francie, po dlouhém intervalu Anglie, Itálie, Rusko; pak následují ČSR a Polsko, ovšem při velkém nepoměru k statům jmenovaným. xy.

LITERÁRNÍ PŘEHLED.

Literatura česká.

Prvých tisíc branného odboje.

K desítilétí vzniku „České Družiny“ na Rusi a setnině „Na zdar“ ve Francii vydal „Kruh starodružníků“, Stran 38. Tri statistické přílohy se jmény padlých a zemřelých. V Praze r. 1924, nakladem vlastním. — Tento spis oficiální organizace našich zahraničních bojovníků chce především, jak čteme v předmluvě, „vyvésti ze směsi tehdejších událostí vůdčí myšlenku a hybné síly onoho hnutí, které doposud příliš málo byly zdůrazňovány“. Není proto sebeoslavou, nýbrž rozbohem. Pět prvních kapitol spisu jest věnováno Družině, jedna kapitola francouzské setnině. Poslední jest založena na Ulychově knize „S Francii za svobodu světa“, jediné dosud historické práci o prvé fázi našeho odboje ve Francii. Rozbor, o němž se mluví v předmluvě, týká se však hlavně ruské Družiny. Velmi šťastně jest poukázáno hned v první kapitole, nadepsané „Stát a vojsko“, na pozoruhodnou spojitost státní svobody a branné moci, jak to zrale vystihl polit. zástupce Družiny L. Tuček hned na počátku odboje koncem srpna 1914: „Čech musí být dobyto českým vojskem a to proto, abychom na mírové konferenci mohli vystoupiti s nárokem na samostatnost, odůvodňující svůj požadavek vojensky, což je základním úkolem našich dobrovolníků“. (Tento výňatek z Tučkovy řeči uveřejnil u nás poprvé Fr. Zeman v „Osvobozené legendě“ I., str. 95.) Po tomto pěkném začátku další výklady autorovy trpí již upřílišeným subjektivismem. Jsou vlastně obhajováním vojenské politiky t. zv. Kyjevského směru na Rusi a polemikou proti jejím odpůrcům, proti Petrohradským a generálu Červinkovi. Anonymní autor — podle všech známek sám L. Tuček — hájí v tomto spise zároveň stanovisko a politiku vlastní. Tyto názory, polemiky a politicko-filosofické úvahy autorovy, přes to, že s nimi nelze v mnohém souhlasiti, jsou cenným historickým do-

kumentem. Nejsou však na místě v publikaci, která jest veřejnosti pokládána za oficiální projev celé organizace starodružníků v den tak významného, všenarodního jubilea. Spis, psaný místy velmi nejasně, předpokládá dobrou znalost politických poměrů v naší revoluční akci na Rusi. Pro širší veřejnost zustane z valné části nesrozumitelným.

Druhou publikaci, vydanou k desítilétému výročí vzniku našeho branného odboje, jest knížka Jaroslava Čížmáře **V řadách České družiny a Československé brigády**. Příhody a zkušenosti starodružníkovy. S předmluvou dra J. Kudely a přehlednou mapkou. Stran 132. Brno 1924. — Vydána nakladem Moravského legionáře, jako první svazek knižovny československé revoluce, kterou řídí dr. J. Kudela.

Obsahem jejím jsou paměti mladého Moravana, jenž čtyři roky před válkou žil v Rusku, na počátku války byl přes všechny své rusofilské sympatie zavřen, poté vstoupil do České družiny, byl zařazen do třetí rotě a odejel s ní na haličské bojiště. Byl mezi pěti dobrovolci, kteří byli vysláni z Družiny s tajným posláním do Čech, ale při přechodu fronty poranil si nohu a tak octl se opět v Rusku. Po vyléčení sloužil nějaký čas znovu u své třetí rotě v okolí Tarnova (byl v druhé poloroťe prap. Husáka), chodil na rozvědky s prap. Mullerem, ale brzy přesešel jako tlumočník ke štábu devátého armádního sboru. S tímto štábem prodávával těžký ústup patnáctého roku z Itálie do Brestu, odkudž po druhé se vrátil ke své třetí rotě. Na dalším ústupu dostal se až do běloruských bazin, kde se fronta na dlouhou dobu ustálila. Nepokojná krev hnala jej za krátko do nové služby k II. divisi carské jednotky gardy, umístěné tehdy v pískových močálech. Odtud po třetí se vrátil ke svému, do štábu našeho prvního pluku, kde sloužil v komandě jízdních oddě-

nanci až do ruské revoluce. Tu končí se knížka. O dalších osudech autorových pojedná druhý díl vzpomínek, který, podle slov dra Kudely, bude brzy nasledovati.

Vyprávění autorovo je prosté, ale velmi živé a poutavé. Poučí a pobaví zároveň. Pro historii našeho hnutí v Rusku přináší různé drobnosti, dosud neuvěřitelné; svou charakteristikou některých osob, poměrů a ruského prostředí přispívá k lepšímu jejich poznání. Jakou romantikou byli předchůdci na př. někteří starodružinici, vytvářeli nejlépe z toho, co autor zaznamenal o své politické misi do vlasti za vedení br. Nessy. Zajímavá jest též jeho charakteristika prvního praporečníka Družiny br. Hejduka, dobře vystihl již v šestnáctém roce povahu a plány zbožňovaného ppl. Mamontova, plně pochopil ruského vojáka s jeho lhostejným poměrem k světové válce, v němž také spočívá klíč k vysvětlení rozvratu a pádu ruské armády za revoluce: „Byl v tom snad již osud, že ruského mužíka honili na všechny fronty Evropy a ve všechny dřívější doby do bojů za cizí zájmy, že jini brali z jeho obětí užitek a jen on vždycky vycházel s prázdňem. A přece jenom ten mužík bojoval udatně, sebeobětavě, vítězil a byl obávaným nepřitelem. Nešel na vojnu jako bojovník za ideu, byl donucen systémem; poslouchal, dokud musel, a umíral, dokud ho k tomu nutili“ (str. 101). Autor měl otevřené oko i pro různé drobnosti kulturně-historické, jež také pečlivě zaznamenal. Na svých cestách po rozsáhlé ruské frontě přišel do zapadlých běloruských vesnic, jejichž život připadá čtenáři jako z nějaké pohádky. Lidé tam žili snad i o 1000 let pozadu, vypráví autor. „Neměli ve svém hospodářství ani kousku železa, ba ani hřebík, snad jen nůž. Nikdy nic nekoupili mimo soli, ani boty, ani nějakou látku, všecko pro svou potřebu i pro hospodářství dělali doma. Místo pluhu jen ohnuté dřevo k rýpaní země, zvané „socha“, místo hřebů všude jen dřevěné kolíky. Kolik tu bývalo divení a vyptávání, nač jsou různé naše maličkosti...!“ (str. 93).

Prvou částí svých vzpomínek se autor dobře uvedl; jistě i pokračování jejich přispěje k hlubšímu poznání života našich revolučních vojáků.

Dr. F. Šteidler.

Cyklos přednášek o našem národním osvobození (viz str. 324) byl zahájen i ukončen ideovými přednáškami básníka ppl. R. Medka. Prvá z nich, **Národní vojsko** (stran 22), vyjadřuje již svým názvem hlavní myšlenku obsahu. Legie byly opravdu národním vojskem československým, byly živé-

ním projevem dlouho potlačované síly národního žití a mohutným vyrazem horoucí touhy národa po svobodě. V historicky založeném úvodě vysvětluje autor nejprve staletý vývoj naší povahy, poté ukazuje z jakého ideového základu legie povstaly, čím duchovně žily, jak jevíly se nositeli tradic husitských, národního obrození a myšlenky sokolské. Hlavní část přednášky tvoří výňatky ze známé Medkovy knihy „Blaník“,*) obsahující články a stati, vzniklé přímo ve varu a kvasu revolučního hnutí na Rusi nebo hned po návratu do vlasti. K psychologii našeho zahraničního vojska jsou proto příspěvkem neobyčejně cenným a jest dobře, že je autor v této úvodní přednášce znovu vyzdvihl a zdůraznil. Jsou pak tím významnější, že pocházejí z pera jednoho z duševních i vojenských vůdců ruských legií, z pera revolucionáře, který vše to, o čem píše, sám prožil a prožil a který v tomto duchu vedl i ruské legie.

Druhá Medkova přednáška **Legionářství ve vlasti** (stran 23), zakončující přednáškový cyklus, má svým obsahem již méně společného s vojenstvím. Podává krásnou formou a přesvědčivými slovy hlavně program další činnosti legionářů ve vlasti, program, prýstící přímo z hlavních motivů zahraničního hnutí a usilující o stát národní, sociálně spravedlivý a pokrokový se všemi důsledky, z toho plynoucími. Pro vojenského historika jest v této přednášce nejzajímavější to, jak autor analyzuje a hodnotí závěr historie legií ve světové válce, hlavně na Sibiři a v Rusku, a jak znovu vysoko vyzdvihuje mravní sílu znovuzrozeného vojenského ducha zahraničního odboje, který bude dějinami národa zarážiti jako veliký vzor budoucím generacím. „Já osobně,“ praví Medek, „nikdy nepřestanu milovati v zahraničním vojsku překrásnou račovou energii, již nám tolik bylo zapotřebí na počátku století, v němž žijeme, i za světové války, již jsme prošli. Pro mne osobně, pro celý můj život a vývoj myšlenkový a citový byly legie zjevením, zážrakem — ale i přelomem.“ (str. 15).

Z ostatních přednášek, zařazených mezi tyto dvě uvedené přednášky Medkovy, všimneme si blíže těch, které jednají přímo o zahraničním vojsku. Jsou to především celkové přehledy historie legií srbských, italských a francouzských. Nejobsažnější a nejpodrobnější z nich jest přednáška ppl. Dr. J. Čermáka, **Naši v srbské**

*) R. Medek: **Blaník**. (Úvahy, poznámky, sny, výzvy a dokumenty o čsl. revolučním vojsku 1916—1920). Str. 77. Praha 1921. Knihovna Památníku Odboje č. 12.

armádě (stran 54). Pouhý přehled dějinných událostí vzrostl autorovi na důkladnou historickou studii, shrnující pečlivě všechny dosavadní vědomosti o této, dosud málo známé složce zahraničního odboje. Autor, jenž kromě historie Bachmače, jest znám v legionářské literatuře též svými vzpomínkami ze srbské armády, ve které sloužil jako dobrovolce v roce šestnáctém.^{*)} ličí v této přednášce československou účast v srbském vojsku, jak sejevila nejen na hlavní frontě v Dobruďi, nýbrž i v Srbsku a na bojišti solunském. Pokud se posledních dvou míst týče, jest práce Čermákova prací průkopnickou a tvoří již dobrý a spolehlivý základ pro studium další. Nejvíce ovšem pozornosti i místa věnuje autor českosrbské akci v Rusku, které se osobně účastnil a která svými boji v Dobruďi měla také po stránce vojenské i politické největší význam. Vznik náboru našich dobrovolců pro srbské vojsko dobrudžské fronty dlužno hledati v neutěšených poměrech, v nichž se octla naše osvobozená akce r. 1916 na Rusi. Autor nešetří výtek vůči tehdejší správě kyjevského Svazu, složené z krajanů na Rusi usídlených, v jejichž vlastním zájmu bylo, aby čsl. vojsko příliš nevzrostlo, „už proto, že vojini pro případ zranění a invalidity nepoživali většinou práv ruských vojinů a připadali pak vlastně na obtíž krajanské české kolonii, jež ovšem nutně cítila morální povinnost o ně se starati“ (str. 11). V této větě, stranicky zaujaté, obrazí se věrně tehdejší smýšlení zajateckých kruhů o vojenské politice ruských Čechoslováků. Situace využíli velmi obratně Srbové a chtěli vytvořiti sami v Oděse čsl. vojenskou jednotku, s počátku brigádu, později i formaci větší, zaručující jí zároveň plnou autonomii ve vnitřní službě. V září r. 1916 dal car svolení k vytvoření česko-srbské divise, v níž dva pluky měly býti čistě české. To vedlo ovšem ke sporům a k soupeření mezi Kyjevem a Oděsou. Autor, jenž vypracoval tuto přednášku také z důvodů apologetických, mohl, podle mého mínění, vysvětliti při této příležitosti i ožehavé thema otázky důstojnické, která byla právě našim lidem, vstupujícím do srbské armády, z protivných kruhů nejvíce vyčítána. Žárlivost kyjevského Svazu na tuto česko-srbskou akci byla tak veliká, že kyjevti vůdcové vynaložili vše, aby postavení čsl. brigády v Oděse zmařili. V ruském hlavním štábu vymohli si skutečně zákaz dalšího přijímání našich dobro-

volců do Oděsy a tak celá akce českosrbská zůstala jen v prvním náběhu. V Oděse zůstalo asi 90 důstojníků a 200—300 vojáků, kteří se za vedení pluk. Hadžice účastnili vojenské operace srbské v Dobruďi na podzim r. 1916. Vyličení těchto dobrudžských bojů jest autorem podáno skvěle. Známa jeho přesnost, jevíci se i v podrobných záznamech statistiky raněných a padlých, vytvořila v této kapitole první historicky jasný a v celku přesný obraz dobrudžské výpravy, který snad jen v některých detailech bude dalším badáním ještě doplněn a pozměněn. V poslední kapitole zmiňuje se pak autor o přechodu našich dobrovolců z armády srbské do čsl. brigády v Rusku. Bylo to jmenovitě pro důstojníky právě martyrium! Ne všichni zůstali na Rusi. Část jich dostala se do Francie, jini dojeli až do Soluně, odkud později také byli převedeni do legií francouzských, ale as 30 důstojníků a 50 vojinů zůstalo v srbském vojsku do konce války. Přednáška Čermákova, vyčerpávající všechnu dosavadní literaturu, přístupné prameny archivní i sebraný materiál vzpomínkový, jest z nejlepších přednášek celého cyklu.

Dobrým projevem jejím jest Františka Bednářika **Vývoj a boje československého vojska v Itálii** (stran 39). Po knize Logajově, věnované politicko-organizační stránce našeho italského odboje a po informační přednášce Bořilově^{*)}, seznamuje kpt. Bednářik čsl. veřejnost s vlastní historií italských legií. Hlavním mezníkem v jejich vývoji jest datum 21. dubna 1918, kdy bylo povoleno italskou vládou vytvoření samostatné čsl. armády. Ale již před tím možno mluviti o našich legiích v Itálii. Od patnáctého roku upírají naši zajatci svůj zrak do Ruska a do Francie, prodávají nutnou revoluci vnitřní a když konečně v lednu r. 1917 byl založen čsl. koncentrační tábor v Santa Maria Capua Vetere u Neapole, dostalo tak naše revoluční hnutí v Itálii pevnou báň pro vojenskou organizaci. Tato vyvíjela se pak jednak úsilím a prací našich zahraničních politiků, jednak příznivými pro nás událostmi na bojišti (Carzana a pod.). V únoru r. 1918 došlo k vytvoření pracovních praporů, které hned na to byly vyslány na frontu. Autor podrobně ličí zmíněné události u Carzana, jež vyvolaly v život první čsl. vojenskou jednotku v Itálii, organiz-

^{*)} J. Logaj: Čs. legie v Itálii (1915—1918). Str. 112. Praha 1920. „Čsl. expedice“ č. 4.

J. Bořil: Revoluční hnutí v Itálii. (Přednáška v cyklu o „československé revoluci“.) Nákl. Pam. Odboje 1923.

^{*)} Dr. Jiří Čermák: **Věrnost za věrnost** (Čechové v srbské divisi v Dobruďi v r. 1916). Str. 62. — Praha 1921. Nákladem „Vesmíru“.

vanou jako výzvědný oddíl. Práci Štefánikovou formovalo se zatím od jara r. 1918 vlastní vojsko (VI. čsl. divise), které v létě stálo již na bojišti a koncem září dobylo si nehnoucích vavřínů na Doss'Altu. Velmi podrobně vykládá pak autor neznámou dosud bojovou a propagační činnost oněch svrchu zmíněných výzvědných hlídek,*) jež byly novou obdobou bývalých ruských „rozvědek“ za Družiny a daly také řadu známých mucedníků, popravených Rakouskem. V těchto bojích na Piavě a pak na Doss'Altu, bylo tedy těžiště vojenské činnosti italských legií. Význam jejich nebyl však, jak praví autor, jen ryze vojenský: „byl spíše politicko-morální“. To platí

v celku jistě o všech našich zahraničních legiích.

Další přednáškou, podávající přehlednou historii jedné složky zahraničního odboje jest ppl. gen. št. A. Eliáš, **Vývoj a boje čs. legií ve Francii** (stran 24). První období, boje setniny „Nazdar“, líčí autor podle knihy Ulrychovy („S Francií za svobodu světa“), období druhé, dobu čsl. vojska, popisuje podle vzpomínek vlastních. Počiná historii transportu dobrovolců z Ruska do Cognacu, jehož se sám účastnil, zmiňuje se o dalším postupném budování čsl. brigády a končí přehledem její bojové činnosti na frontě.

Dr. F. Šteidlér.
(Pokračování.)

Cizí literatura vojenská.

a) Francouzská.

Cmdt. Thiéry: **La Méthode d'instruction dans le cadre d'un combat de bataillon**. Paris, Berger-Levrault, 1924, 8°, 106 str., 44 náčrtů v textu. 6 fr. Autor upozorňuje na dnešní krizi výcviku, zvláště nebezpečnou ve chvíli, kdy se mluví o zkrácení vojenské služby a o organizaci ozbrojeného národa. Příkazem této reformy jest především vypracovati jednoduchou a praktickou metodu výcvikovou a učinit opatření, aby mohla býti s úspěchem využita. Metoda výcviková, které za války použival major Thiéry, vyhovuje těmto potřebám.

Major Thiéry vedl za války prapor velmi skvěle. R. 1916 vyznamenal se u Cléry-sur-Somme a u Sailly-Sailli sel, kde výcvik jeho praporu vzbuzoval obdiv. Byl to hotový, mírový manévr se skutečnou střelbou. Svou dlouhou válečnou zkušenost a svou zvláštní metodu uložil do tohoto spisku, aby usnadnil práci svým druhům.

Charles Rudrauf: **Le drame de la mauvaise frontière**. Lettres d'un Alsacien (1914—1916). Paris, Berger-Levrault, 1924, 8°, 115 str., 3.50 fr. — Listy umělce, malíře Rudraufa, nám odhalují mravní utrpení, které musila snášeti za války nešťastná generace mladých Alsanů. nucených se bití v německých řadách proti Francii, která byla jejich skutečnou vlastí. V dovinech Rudraufových rozvíjí se toto drama nebožehé Alsanů před našimi zraky. Jest překvapující, kterak mladý tento muž, který byl okolnostmi

přinucen obléci se v pruskou uniformu, pod níž však bilo zřetelně francouzské srdce, dovedl korespondovati, aby unikl přísné německé cenzuře. Nás zvláště dojmě a upoutá jeho osud. Vždyť jsme byli také „zrádci“ jako on, který padl u Romagne-les-cotes a je muž francouzské úřady daly na hrob nápis: Charles Rudrauf, Alsan, zemřel pro Francii.

Robert Normand: **Prise de Novo-Georgiewsk par les Allemands en août 1915**. Paris, Berger-Levrault, 1924, 8°, str. 28, 2.50 fr. — V létě 1915 podnikli Němci velikou ofensivu na ruské frontě, kterou prolomili a zatlačili po celé délce. Rusové bili se na ústupu tvrdošíjně. Nová armáda svěřená generálu Gallwitzovi postupovala k řece Narevu. Tato řeka spolu s Vislou byla vážnou překážkou a tvořila s pevnostmi Novo-Georgiewskem, Varšavou, Lvangorodem, Pultuskem a Ostrolenkou mohutnou hradbu. Sbor Dickhuth-Harrachův byl určen, aby táhl na Novo-Georgiewsk, až armáda Woyrschova přebročí Vislu dne 17. července 1915. Autor popisuje podrobně celou akci až k pádu pevnosti dne 19. srpna 1915.

Col. Alléhaut: **Le Combat de l'infanterie**. Studie apalytická a synthetická podle předpisů s vylíčením konkrétních případů z války světové. Paris, Berger-Levrault, 1924, 8°, 181 str., 10 fr. — Autor rozdělil své dílko na tři části. V první obírá se přehledem o boji, spojením mravním péchoty s dělostřelctvem, charakteristickými vlastnostmi péchoty a psychologijí pěšáka. Druhá část jest věnována všeobecným poznámům pěšího boje ofensivního a defenzivního a jest rozdělena na dva díly. V prvním díle jsou vysvětleny bojové

*) O jedné z těchto výzvědných rot napsal kap. Bednářík cennou monografii: „Rota Astico“ (Život a činnost čs. výzvědné rot v Itálii). Str. 126. Praha 1923, nákl. Pam. odboje.

způsoby pěchoty v ofenzivě, účinky palby, nezbytnost převahy palebné, soulad palby s postupem, rozčlenění do hloubky, různá období boje, přibližování, dotyk a zahájení boje, útok, zteč, dobytí a udržení terénu, zachování dotyku a využití. Předmětem druhého dílu jest boj defenzivní, s jeho plánem palebným, důležitostí terénu, souvislým úsilím, zabezpečením a překvapením. Ve třetí části autor přistupuje k boji praporu a pluku a k jejich podstatným rozdílům. A zase jako v předešlém rozdělil materiál na dva díly. V prvním přibližuje k boji ofenzivnímu, přípravě k boji, pojetí manévru, plánu útočného, spojení rovnoběžnému, součinnosti s tanky a s dělostřelectvem, k plánu přibližovacímu a překvapení, k rozkazům a přípravě mravní, k provedení bojového plánu. Předmětem druhého dílu jest zase boj defenzivní, jeho koncepcce a příprava, rozčlenění sil, průzkum, úkol předvoje, úkol záloh, opevnění terénu, součinnost s dělostřelectvem, přerady, opatření proti překvapení, místní protiútoky a činnost záloh. Kniha jest velice instruktivní a všude doprovázena příklady z bitev světové války.

Général Ragueneau: Stratégie des transports et des ravitaillements. Paris, Berger-Levrault, 1924, 8°, str. 116, 6 fr. — Moderní válka jest charakteristická ohromnými počty a mohutností materiálu, praví autor v předmluvě. Myšlenka dobytí úspěchu počtem bojovníků nebo převahou výzbroje a prostředků hmotných není nová. Je stará jako svět. Jest tak samozřejmá, že se pokoušeli válečníci všech dob, aby ji uskutečnili. Až do nedávna veliké armády několika set tisíc mužů mohly být postaveny jen v krajinách, které poskytovaly dostatečný zdroj zásobovací a měly rozvinutou silniční síť, aby nezbytný terén mohl pohodlně kolovat. K pohonu tohoto trénu používalo se síly lidské nebo zvířecí. Moderní věda způsobila obrát i pokud se týče síly i pokud se týče rychlosti prostředků dopravních a zavedla do služeb válečných páru a výbušný motor. Charakteristickými vlastnostmi těchto nových způsobů pohonu jest rychlost a mohutnost. Nejčastěji obě působí zároveň. Rychlost nových dopravních prostředků převrátila bývalou strategii a dala jí nové hodnoty. Zvláště však mohutnost a síla mají vliv na moderní válku, poněvadž umožňují pohodlně zásobovati milionové armády, poněvadž pohodlně přesunují nejtěžší materiál i mužstvo. Tato možnost kombinována s pokrokem výzbroje způsobuje, že se užívá ničivých strojů v masách, poněvadž mohou být bezpečně zásobeny střelivem a chráněny.

Prostředky dopravní staly se nejdůležitějšími faktory operací pozemních, námořních i leteckých. Z toho důvodu studuje autor především dopravní prostředky pozemní, železnici a automobil, jejich charakteristické vlastnosti, jejich důležitost pro dopravu vojsk, problém zásobovací vůbec a ve světové válce zvláště, pak dopravu leteckou a na vodě. Poslední kapitola je věnována všeobecnému zásobování země za války.

Gen. Boullaire: La division légère automobile. Paris, Berger-Levrault, 1924, 8°, 67 str., 3,50 fr. — Autor líčí ve svém malém spisku vývoj lehké automobilové divise, popisuje, jak je ji řešen problém zabezpečení, jakou musí mít nezbytnou výzbroj, automobilové orgány ochranné a zabezpečovací, jak lze organické jednotky lehké divise přeměňovati v jednotky na traktorech, jak se existující útvary přizpůsobují automobilovému manévru, a ke konci připojuje aplikační příklad plánu zabezpečovacího a ochranného za automobilového manévru.

Gen. Camon: Le système de guerre de Napoléon. Paris, Berger-Levrault, 1923, 8°, 137 str., 6,75 fr. — Autor podává výklad válečné soustavy Napoleonovy: manévru a bitev. Po světové válce, která byla po čtvrti léta urputná k zákopům, isme oprávněni se tázati, zdali válečná soustava Napoleonova, která spočívá jen na pohybu, má ještě nějaký význam. Ve skutečnosti zákopová válka vznikla z nezdaru počátečního německého manévru, který byl imitací Napoleonova manévru z roku 1812. Na frontě ruské, kde válka pohybová se prodloužila až do roku 1915, manévry Ludendorffovy byly manévry napoleonské. Za období spojitě fronty byl Ludendorffův ofenzivní plán z 18. března 1918 bezpochyby inspirován Napoleonovým tažením v Belgii z roku 1815. Konečně po čtyřech letech zákopové války manévry, který způsobil baharskou porážku, byl manévry napoleonský. Jestliže od strategických manévru přejdeme k bitvě, konstatujeme, že bitva na Marň byla bitva pseudo-napoleonská. Chyběla jí toliko nepřemohatelná masa. Bylo by tedy falešné tvrditi, že studium válečné soustavy Napoleonovy jest dnes bez zájmu. Naopak jest nezbytné pro vážnou kritiku hlavních operací světové války. Válečné umění má nepochybně zásady, napsal Napoleon. Jakkoli se válka vyvine, bude vždy válkou pohybovou nasazenou do pevných forem manévru a bitev. Těchto forem užívali velcí vojevůdcové, upotřebující prostředků své doby. Žádný z nich však nedovedl jako Napoleon vyzískati všechn jejich ob-

sah, nikdo jich nedovedl užiti soustav-
něji. Studovati Napoleona jest nejlepší
rozumovou gymnastikou. Rozmanité
příklady manévru a bitev, tisíce geni-
álních myšlenek ukládají v ducha ba-
datelova nejceněnější poznatky.

A přece válečná soustava Napoleo-
nova není ještě dosti známa. Proč? Po-
něvadž Napoleon po sobě nezanechal
díla, v němž by byl vyložil svou doktri-
nu. To především. A za druhé, poně-
vadž geniální válečník — zni to snad
paradoxně — nemá soustavy.

Autor postupně zkoumá tyto dva
důvody, vykládá, jak byl přiveden
k myšlence válečné soustavy Napoleo-
novy, jak ji hledal a našel a s jakými
nesnáhami se potkal, než ji našel.

Jean Callies: **L'art de faire des
prisonniers.** Étude sur le coup de
main et la patrouille. Paris, Berger-
Levrault, 1923, str. 154, 7 fr. — Autor
kapitán připomíná v předmluvě, že
tato studie o přepadu a hlídce jest vý-
sledkem pozorování, zkušeností a pře-
myšlení zcela osobního. Zdá se, jakoby
přepad byl dilem improvisace několi-
kahodinné, zatím co tato operace vy-
žaduje pečlivé přípravy, propracované
až do nejmenších detailů. Autor zpra-
coval tuto otázku po čtyři léta a pro-
vedl osobně mnoho přepadů v nejrůz-
nějších úsecích za okolností nejrozmá-
nějších proti rozličným vojskům. Je-
ho metodou potvrdila zkušenost. Ve čtyřech
letech praxe přivedl asi sto zajatců a
měl ztráty velmi nepatrné: jednoho
mrtvého, 10 raněných, vesměs lehce.
Řeknete: štěstí! Ano, snad i štěstí. Ale

jak praví Clausewitz: „Ve válce se
zdaří jen to, co je zrale uváženo a čeho
se chopí silná vůle.“ Veliké zákony
války lze beztestně znásilnití jen jed-
nou, abychom byli pak tím krutěji po-
trestáni. Stane se jen jednou ve stu
případech, že se špatně připravená ope-
race zdaří; byla-li dobře prostudována,
musí se zdařit. Autor uvažuje v první
části přepad s podporou dělostřelectva,
v druhé části hlídku a přepad bez dě-
lostřelecké podpory.

Pierre Bruneau: **Le rôle du haut
commandement au point de vue éco-
nomique de 1914—1921.** Paris, Berger-
Levrault, 1924, 91 str., 3,50 fr. — Stu-
dium vojenských operací za světové
války nemůže býti odděleno od vý-
kladu událostí diplomatických, hospo-
dářských a finančních, které je dopro-
vázely a měly na ně hluboký vliv.
Jednou z hlavních zbraní byla zbraň
hospodářská, s níž byla fronta vo-
jenská úzce spojena. Nebyla ovšem vál-
ka hospodářská vedena jen nejvyšším
velitelstvím, ale úloha jeho byla nie-
méně velmi důležitá. Cílem této studie
jest ukázati, jak do války hospodářské
zasáhli: Joffre jako nejvyšší velitel
vojsk, Gallieni a Lyautey jako ministři
války. Celek je rozdělen na tři části.
V první je vyličená předválečná situ-
ace, znalost otázek hospodářských
v armádě a plán válečný z roku 1913
s hlediska hospodářského, v druhé čá-
sti hospodářská ofensiva nejvyššího
velitelství od r. 1914 do r. 1918 a ve třetí
hospodářská činnost obranná a organi-
sační nejvyššího velitelství za války,
za příměří a míru až do roku 1921.

Wf.

b) Německá.

Major Klingbeil: **Küstenvertei-
digung und Küstenbefestigung im
Lichte der Weltkriegserfahrungen.**
(Militär-wissenschaftliche Mitteilungen,
5. roč., seš. 3—4). Berlin-Charlotten-
burg, Verlag „Offene Worte“ 1924, 8°,
str. 28, za 1 zl. m.

Německá vnitrozemská a přímořská
opevnění nedoznala ve světové válce
ořimého vlivu na vývoj operací; válka
byla od počátku vedena na nepřátel-
ském území a po porážkách německých
armád r. 1918 nepomyslelo se vůbec na
nějakou obranu za silnými náspy ně-
meckých pevností na Rýně; strategi-
cká defensiva britského a nefečnost
ruského loďstva nedala německým pří-
mořským pevnostem příležitosti zasá-
hnouti v boj. Spisek podává jen malý
úhled, jak tato opevnění nepřímou pů-
sobilá na rozhodnutí vlastních i ne-
přátelských vojevůdců. Flanderské po-
břeží bylo svědčeno německému národ-

nímu sboru k obraně. Bylo 60 km
dlouhé (od holandské hranice až po
ústi řeky Ysery); časem byly zde vy-
tvořeny tři mohutné opevně body: ba-
terie „Tirpitz“ západně od Oostende
(1915, 4—28 cm rychlopalná děla L 45),
baterie „Kaiser Wilhelm II.“ u esady
Knokke západně od Zeebrugge (1916,
4—30,5 cm rychlopalná děla L 50) a ba-
terie „Deutschland“ vých. od Oosten-
de (1917, 3—38 cm rychlopalná děla L
45); mezery byly vyplněny velikým
počtem různých baterií, černých bodů
pro pýchotu atd. s hustě rozvětvenou
komunikační sítí.

Tato opevnění čára měla chrániti
pravý bok operujících armád, zabrániti
každému vylodění a ostřelování a za-
jistiti operační základnu pro německé
ponorky. Dané úloze dostala až do
konce války; skutečně se nepodařilo
anglickému válečnému loďstvu prolo-
miti opevněnou přímořskou frontu.

V dalším popisuje autor válečné operace proti Dardanelám, německou ofensivu ve Východním moři, jejíž výsledkem bylo obsazení ostrovů Ösel, Dagō a Moon a boje u Tsingtau. Válečné zkušenosti shrnuje autor v těchto poznatecích:

1. Úspěšná obrana přimoří je možna jen loďstvem. Námořní státy s mohutným válečným loďstvem zajistí si buď rozhodnou bitvou nebo obkličáním nepřátelského loďstva nadvládu na moři (Anglie ve světové válce). Státy s menším loďstvem užijí strategické defensivy k výpadu (strategische Ausfalldefensive), t. j. loďstvo vyčkává operaci silnějšího protivníka a vrhne se naň s celou silou v příznivém okamžiku, využítukujíc své znalosti přimoří a tím

vyrovnává počáteční číselný nepoměr. Inferiorní státy se spokojí při obraně svého pobřeží defensivou spojenou s ofensivní činností torpédovek, ponorek atd.

3. Vnitrozemská obrana dlouhých pobřeží musí býti pohyblivá a ofensivní jako u řek. Za předními strážemi jsou umístěny zálohy na komunikačních uzlech. Hlavní prostředek je mohutné dělostřelectvo (baterie dalekonosných děl, ráže od 21 cm výše, nostnost 30—40 km a lehké baterie pro uzavírací palbu, ráže od 10 cm výše a baterie proti letadlům. K tomu je třeba husté komunikační a spojovací sítě, mohutného letectva a prostředků k zamlžení.

—Xy—